

Englantilaisten sormiaakkosten teko-ohjeet

Riitta Lahtinen ja Jaana Marttila

Englantilaisia sormiaakkosia kutsutaan myös brittiläisiksi tai BSL- sormiaakkosiksi. Ne tehdään vastaanottajan avoimeen käteen. Ne on helppo oppia ja tuottaa. Niitä voi myös tuottaa eri asennoissa, joten niiden käyttö on sujuvaa eri arjen tilanteissa, kuten autossa, saunassa jne. Tekstin lopussa on ohjeet, kuinka tekijä tuottaa kirjaimen vastaanottajan käteen.

Avoimeen käteen vastaanotetuista sormittamisista Euroopassa on useita eri sormittamisjärjestelmiä perinteisten viittomakielen taktiilien sormiaakkosten rinnalla [Lisätietoa täällä](#)
<http://www.kuurosokeat.fi/sormiaakkoset/taktiilit/index.htm>

Kuurosokeat henkilöt käyttävät mm. Malossia ja Lormitusta [Aiheesta lisää täällä](#)

http://www.kuurosokeat.fi/lehtiartikkelit/lormitusta_malossia.php

Herra Malossi oli italiankielinen ja Lorm saksankielinen. He molemmat kuurosokeutuivat myöhemmässä elämänvaiheessa. Molemmat hallitsivat kirjoitetun kielen, eli heille oli loogista miettiä, miten he saisivat kommunikaation sujuvaksi. He huomasivat, että avoimeen käteen sormien ja kämmenen eri kohtia koskettaessa voidaan erottaa sovitut kirjaimet.

Englantilaisissa sormiaakkosissa kirjaimet tuotetaan avoimeen käteen sovituille kosketuksilla - jokaista kirjainta vastaa eri tavalla muodostettu tuntoaistihavainto. Luentosalissa rinnakkain istuen näiden menetelmien sujuvuus ja keveys perustuu siihen, että vastaanottaja voi pitää kättään tuolin käsinojalla tai pöydällä tuen päällä. Koska käsiä ei tarvitse pitää ja kannattaa ilmassa, jaksaa menetelmää käyttää pitkäänkin. Sormittaja käyttää yleensä etusormiaan, joten hänen koko kätensä ei tarvitse muodostaa aakkosta, kuten esimerkiksi suomalaisissa sormiaakkosissa. Kirjaimet erottuvat toisistaan selkeästi, joten erehtymisen vaara on pieni. Lisäksi aakkosta tekevä liike on pienempi ja nopeampi tehdä, koska tekijä liikuttaa vain yhtä tai kahta sormiaan. Vastaanottajan ei tarvitse liikuttaa kättään lainkaan.

Englantilaisten sormiaakkosten käyttö kannattaa mainita tulkkauspalvelun profiilissa ja harjoitella esimerkiksi perheenjäsenten, ystävien ja avustajien kanssa.

Vinkkejä kirjainten hahmottamiseen

Vastaanottajan käsi on auki. Käsi kannattaa olla tuen päällä, jos kirjoitusta tuotetaan pidemmän aikaa. Kirjoittajan toinen käsi tuottaa aakkosia. Vastaanottaja voi tehdä tarkistusliikkeen sulkemalla avoimen kätensä ja kokeilemalla, montako sormea kämmenpohjassa on. Näin voi tarkistaa esimerkiksi L-, N- ja M -kirjainten erot.

Palautteina sanan hahmottamisessa voi käyttää KYLLÄ (taputus) ja EI (edestakainen useasti toistuva sivulta sivulle liike) palautteita sovitusti käteen, käsivarteen, olkapäähän jne. Kaksoisvokaalit ja -konsonantit ilmaistaan tekemällä ne uudelleen. Sanavälin voi ilmaista eri tavoin. Tarkista, mikä on vastaanottajalle selkein; pieni tauko tai kerran taputus ranteeseen tai käden alle (jos käsi on jo kämmenen alla tukemassa).

Jos kuurosokea henkilö tuottaa kirjaimen itse toiselle henkilölle, on kuurosokean tuottajan käsi vastaanottajan käden alla hahmottamassa, miten päin käsi on ja mitkä ovat sormien paikat.

Ohje aakkosten tuottamisesta vastaanottajan käteen

- A: Kosketa etusormella vastaanottavan käden peukalonpäättä.
- E: Kosketa etusormella vastaanottavan käden etusormenpäättä.
- I: Kosketa etusormella vastaanottavan käden keskisormenpäättä.
- O: Kosketa etusormella vastaanottavan käden nimettömänpäättä.
- U: Kosketa etusormella vastaanottavan käden pikkurillinpäättä.

B: Laita sormet suppuun ja kosketa sormenpäillä vastaanottavan käden kämmenen keskelle.

C: Liu'uta etusormeja vastaanottavan käden peukalon sisäreunaa pitkin peukalonpäästä hangan kautta etusormenpäähän.

D: Kosketa peukalonpäällä vastaanottavan käden etusormen tyveä ja etusormenpäällä etusormenpäättä.

F: Laita etu- ja keskisormi suorana vierekkäin vastaanottavan käden etusormen ulkosyrjään.

G: Laita käsi nyrkkiin. Kosketa nyrkin pikkurillipuolella vastaanottavan käden kämmenen keskelle.

H: Pyyhkäise kämmen "puhtaaksi". Avoin käsi sormet suorana pyyhkäisee vastaanottavan käden kämmenen ja sormien yli.

J: Liu'uta etusormi vastaanottavan käden keskisormeja pitkin sormenpäästä kämmenen keskelle saakka. Loppuun voi tehdä J:mäisen koukun peukaloa kohti.

K: Koukista etusormi ja kosketa sen toisella nivelellä vastaanottavan käden etusormen keskikohtaa.

L: Laita etusormi suorana vastaanottavan käden kämmenelle, niin että sormi koskettaa kämmentä (sormenpäästä noin toiseen niveleeseen saakka).

M: Laita etusormi, keskisormi ja nimetön suorana vierekkäin vastaanottavan käden kämmenelle, niin että sormet koskettavat kämmentä (sormenpäistä noin toisiin niveliin saakka).

N: Laita etu- ja keskisormi suorana vierekkäin vastaanottavan käden kämmenelle, niin että sormet koskettavat kämmentä (sormenpäistä noin toisiin niveliin saakka).

P: Ota peukalolla ja etusormella kiinni (pinsettiote) vastaanottavan käden etusormenpäästä.

Q: Koukista etusormi ja vie se vastaanottavan käden peukalonhankaan. Samalla peukalo voi koskettaa vastaanottavan käden peukalon ulkosyrjää.

R: Koukista etusormi ja laita se vastaanottavan käden kämmenen keskelle. Sormensivu koskettaa kämmentä koko matkalta.

S: Koukista etusormi ja laita se vastaanottavan käden pikkurilliin ikään kuin "roikkumaan".

T: Kosketa etusormenpäällä vastaanottavan käden kämmenen pikkurillin puoleista sivua.

V: Vie etu- ja keskisormi suorana ja harallaan vastaanottavan käden kämmenelle, niin että sormet koskettavat kämmentä (sormenpäistä noin toiseen niveleeseen saakka).

W: Laita kätesi vastaanottavan käden kämmenen ja sormien päälle ja koukista sormesi (ei peukalo) vastaanottavan käden etusormen yli kämmenselän puolelle (ikään kuin ottaisit kättelyotteen).

X: Kosketa etusormen sivulla vastaanottavan käden etusormen keskikohtaa.

Y: Liu'uta etusormeja vastaanottavan käden peukalon päkiälihasta mukaillen peukalon hangasta kohti rannetta.

Z: Avoin käsi ja sormet suorana. Kosketa VAIN sormenpäillä (ei peukalo) vastaanottavan käden kämmenpohjaa.

Suomen kielen aakkosten tarvitsemat erikseen sovitut lisäykset (Lahtinen & Palmer, 1995)

Å: Pyöräytä etusormella rinki vastaanottavan käden peukalonpään ympäri (kosketus säilyy koko ajan).

Ä: Purista kevyesti peukalolla ja etusormella (tai etu- ja keskisormella) vastaanottavan käden peukalon molemmin puolin (ikään kuin tekisit A:lle Ä:n pisteet).

Ö: Purista kevyesti peukalolla ja etusormella (tai etu- ja keskisormella) vastaanottavan käden nimettömän molemmin puolin (kuten tekisit O:lle Ä:n pisteet).

Netissä kuvina:

<http://www.deafblindinformation.org.au/about-deafblindness/deafblind-communication/deafblind-manual-alphabet>

http://www.deafbooks.co.uk/FREE-Downloads_B4-4.aspx